

2. Arne L., Kalleberg (2009) Precarious Work, Insecure Workers: Employment Relations in Transition. American Sociological Review, Volume 74. URL: file:///C:/Users/Admin/Downloads/ Precarious_Work_Insecure_Workers_Employment_Relati%20(1).pdf. (Last accessed: 30.10.2020).

3. Digital learning for the future of world // Digital Learning. № 0685. — 07.09.2020, p. 06.

4. Forde C, Stuart M, Joyce S, Oliver L, Valizade D, Alberti G et al. The social protection of workers in the platform economy. European Union [Internet] (2017). URL: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/614184/IPOL_STU\(2017\)614184_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/614184/IPOL_STU(2017)614184_EN.pdf) (Last accessed: 01.11.2020).

5. Newly Unemployed, and Labeled Photos for Pennies. 23.04.2020. URL: <https://www.wired.com/story/newly-unemployed-labeling-photos-pennies/>. (Last accessed: 04.11.2020).

УДК 331.5

Воскобойник Д. В.

аспірант

Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України,
м. Київ, Україна

Ланська С. П.

доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки
Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України,
м. Київ, Україна

ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ЗМІНИ В СФЕРІ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ З УРАХУВАННЯМ ВПЛИВУ ПОШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Функціонування національного ринку праці відбувається під усе більшим впливом глобалізації, яка визначає його параметри, структурні пропорції, форми та напрямки подальшого розвитку. В умовах поширення глобалізаційних процесів, основним проявом їх впливу є поширення інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), що безпосередньо впливає на всі сфери соціально-економічного системи держави, зокрема, й на соціально-трудоу сферу [1, с. 29].

Поширення ІКТ призводить до суттєвих зрушень на вітчизняному ринку праці: змінюється характер праці, змінюється струк-

тура зайнятості, населення (щодо зростання зайнятості у сфері ІКТ, у сфері послуг), відбувається зміна форм організації праці, що проявляється у поширенні самозайнятості та часткової зайнятості, виникненні різноманітних проявів дистанційних форм зайнятості та створенні віртуальних підприємств.

Протягом тривалого періоду такі процеси були плавними і поступовими та впроваджувались лише на тих підприємствах, які мали для цього ресурси і могли легко повернутись до попередньої моделі в разі негативних наслідків. Проте світові події останнього року, зокрема явища, спричинені пандемією COVID-19, продемонстрували, що звичний порядок виробничих процесів, функціонування підприємств та організацій може зазнати суттєвих змін дуже швидко, при цьому унеможлиблюється варіант щодо вирішення проблем шляхом очікування на повернення до звичних умов. На жаль, не всі роботодавці вчасно це усвідомили, а у деяких сферах зайнятості побудувати альтернативний робочий процес просто не виявилось можливим. За даними Державної служби статистики України у другому кварталі 2020 року рівень безробіття зріс на 1,3 % — до 9,9 % з 8,6 % у першому кварталі, тобто чисельність безробітного населення склала 1,7 млн осіб [2].

Сфери зайнятості, в яких діяльність працівників базується на взаємодії з інформаційними технологіями та не потребує використання спеціального устаткування, були вимушені здійснити перехід до віддалених форм роботи. До цих сфер належать ІТ-сектор економіки, майже всі офісні підприємства, навчальні заклади та ті сектори, де основним робочим інструментом є комп'ютер або телефон. Підприємства ж, діяльність яких обумовлена використанням певного устаткування або обов'язковими фізичними контактами між людьми, не мали можливості перейти на віддалену роботу.

Найбільш постраждали від епідемії COVID-19 в Україні працівники сфери послуг. Адже процес функціонування цього сегмента вітчизняної економіки є вельми трудомістким, оскільки технологічні процеси у сфері послуг менше, ніж у багатьох інших сферах економічної діяльності піддаються механізації та автоматизації, унаслідок чого вони потребують значних питомих витрат саме живої людської праці для свого здійснення [3].

Слід зауважити, що однією з проблем віддаленої роботи стала організація робочого процесу вдома. Як виявилось, у багатьох працівників немає місця, де можна працювати так само, як в офісі, поширеною є проблема відсутності обладнаного робочого місця, де провести увесь «робочий» день. Крім того, суттєві труднощі виникли у людей, які не могли розподілити робочий і

вільний час вдома. Це певною мірою призводило до емоційного «вигорання» працівників. Найбільшою мірою це знайшло прояви в ІТ-сфері, зокрема таких ІТ-гігантів, як Google, Facebook, Amazon та інших [4]. Окрім того, локдаун негативно вплинув на командних працівників, для яких взаємодія з колегами є важливою складовою робочого процесу.

Важливого значення набуло завдання щодо забезпечення ефективності процесів віддаленого спілкування між працівниками. Основним інструментом стали саме інформаційно-комунікаційні технології, зокрема месенджери для швидкого спілкування за допомогою тексту, а також сервіси аудіо- та відеодзвінків для обговорення важливіших тем під час конференцій. Організації нарад стали приділяти більше уваги, оскільки це стало майже єдиним способом отримання оперативної інформації.

Поширення віддаленої зайнятості продемонструвало, що кардинальна реорганізація робочих процесів є цілком можливою, а зменшення частки традиційних форм організації робочих процесів не несе за собою негативних наслідків. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології відкривають великі можливості у сфері зайнятості населення, зокрема щодо форм організації праці. Спектр таких можливостей значно розширюється, оскільки ІКТ безперервно впливають на усі сфери людського життя: роботу, освіту, сім'ю тощо.

Отже, широке впровадження інформаційно-комунікаційних технологій розглядається як одна з найважливіших умов розвитку національного ринку праці та підвищення конкурентоспроможності національної економіки.

Список літератури

1. Сандугей В. Вплив інформаційних технологій на розвиток українського ринку праці. Україна: аспекти праці. 2014. №1. С. 29–34.
2. Зайнятість та безробіття населення в II кварталі 2020 року: Експрес-випуск. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 10.10.2020).
3. Кулицький С. Український ринок праці під впливом пандемії COVID-19: стан та оцінка перспектив розвитку. Україна: події, факти, коментарі. 2020. № 12. С. 43–57. URL: <http://nbuviap.gov.ua/images/ukraine/2020/ukr12.pdf>.
4. Silicon Valley's workforce is feeling more burned out than before the pandemic, with nearly 70 % reporting work-from-home exhaustion. URL: <https://www.businessinsider.com/tech-workers-burnout-higher-than-before-coronavirus-pandemic-2020-10> (дата звернення: 17.10.2020).